

Folkbildningsrådet

Folkbildning Ruotsissa

Ruotsissa folkbildning on käsite, joka on yhteisnimitys maan kansanopistoissa ja opintoliitoissa harjoitettavasta kurssi-, opintokerho- ja kulttuuritoiminnasta. Folkbildning on osa epävirallista koulutusjärjestelmää. Folkbildningtoimintaan osallistuu vuosittain useita miljoonia ruotsalaisia.

Folkbildning – elinikäiseen oppimiseen

Ihmiset haluavat oppia ja kehittää itseään monessa eri yhteydessä, elämän kaikissa vaiheissa. Ruotsissa folkbildning tyydyttää tämän tarpeen edistämällä siten omalta osaltaan yhteiskunnan kehitystä ja kasvua, mutta sillä on myös sinänsä oma arvo, koska demokratian ydin on osaavat ja aktiiviset kansalaiset.

Folkbildning on toimintaa, johon kaikki yhteiskunnan jäsenet voivat osallistua. Kaikki osallistuvat toimintaan samoin ehdoin, mutta eri edellytysten pohjalta.

Ihmiset haluavat opiskella ja kehittää itseään eri syistä, folkbildning mahdollistaa tämän. Kaikki syyt ovat merkityksellisiä, olipa kyse henkilökohtaisesta kehityksestä, työnsaantimahdollisuuksien parantamisesta tai pelkästään oppimisen halusta.

Vapaata sivistystyötä harjoittavat opintoliitot ja kansanopistot antavat mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen tarjoamalla paljon erilaisia kurseja ja koulutuksia – niin vapaa-aikana muutamia kertoja kokoontuville pienille ryhmille järjestettäviä opintokerhoja kuin kansanopistoissa järjestettäviä monivuotisia kokoaikakurssejakin.

Folkbildning - perusajatus

Folkbildning sai alkunsa viime vuosisadan alussa Ruotsissa, jossa koulutustaso oli alhainen ja suurella osalla väestöstä ei ollut mahdollisuutta saada korkeamman tason koulutusta. Folkbildning tuli

ratkaisuksi, joka tyydytti ihmisten tiedonjonon ja halun vaikuttaa yhteiskunnan kehitykseen.

Folkbildning perustuu yhä ajatukseen yhteiskunnasta, jossa koulutuksellisia kuiluja pyritään tasoittamaan. Yhteiskunnassa on aina ihmisiä, jotka jostakin syystä tarvitsevat vaihtoehtoja viralliselle koulutusjärjestelmälle. Tämä on vapaata sivistystyötä harjoittavien kansanopistojen ja opintoliittojen tärkein tehtävä, joka perustuu kaikkien kansalaisten perusoikeuteen saada tietoa ja kehittää itseään.

Folkbildning on epävirallisen koulutussektorin osa, eikä se kuulu valtion yksityiskohtaisen ohjauksen piiriin. Tämä vapaus ja toimintaan liittyvät lujat siteet aatteelliseen sektoriin ovat tekijöitä, joiden ansiosta folkbildning on yhteiskuntaa muuttava voima.

Folkbildning on toimintaa, jonka perusaatteet näkyvät jo käytännön toiminnassa siihen osallistuvien dynaamisen yhteistyön välityksellä. Toiminnalle on tunnusomaista:

- Kunkin yksittäisen henkilön folkbildningtoimintaan osallistuminen on vapaaehtoista.
- Osallistujilla on suuret mahdollisuudet vaikuttaa toiminnan sisältöön.
- Toiminnalle on tunnusomaista opetuksen ja sosiaalisen yhteisön rinnastaminen. Kunkin osallistujan edellytykset ja kokemukset huomioidaan.
- Folkbildning vaikuttaa osaltaan kansalaisyhteiskunnan vahvistumiseen toimimalla läheisessä yhteistyössä erilaisten aatteellisten järjestöjen, yhdistysten ja verkostojen kanssa.

10 opintoliittoa

Ruotsissa on nykyisin 10 opintoliittoa, joille Folkbildningsrådet jakaa avustukset. Opintoliitoilla on kullakin oma profiili ja omat kohderyhmät. Opintoliittojen ja ruotsalaisten vapaata sivistystyötä harjoittavien järjestöjen, kuten esim. vammais-, siirtolais- tai ympäristöjärjestöjen, välillä on läheiset yhteydet. Opintoliittoa on kaikkialla Ruotsissa.

Opintokerho on opintoliittojen tärkein toimintamuoto. Opintokerhoissa pieni ryhmä ihmisiä kokoontuu opiskellakseen yhdessä laaditun opintosuunnitelman mukaan ja ohjaajan johdolla. Opintokerhoissa voi opiskella satoja eri aihealueita. Jotkut kurseista ovat luonteeltaan enemmän teoreettisia, kuten esim. kielet, historia ja ajankohtaiset yhteiskunnalliset kysymykset. Toiset taas ovat enemmän käytännön harjoitteluun perustuvia, kuten esim. tanssi, puutyöt, instrumentin soittaminen jne.

Opintoliitot ovat myös Ruotsin suurin kulttuuritapahtumien järjestäjä. Järjestämällä kulttuuritilaisuuksia ja luentoja opintoliitot rikastuttavat omalta osaltaan koko maan kulttuurielämää.

150 kansanopistoa

Ruotsissa on nykyisin 150 kansanopistoa eri puolilla maata. Kansanopistot tarjoavat aikuiskoulutuskursseja 18 vuotta täyttäneille. Monen kansanopiston päämies on aatteellista toimintaa harjoittava järjestö, kuten esim. työväenliikkeen, raittiusliikkeen tai vapaakirkollisen liikkeen järjestö. Joidenkin päämiehenä on maakäräjät tai joku alueellinen viranomais. Kouluilla on eri profiilit ja kohderyhmät. Kansanopistojen toimintaa ei ohjata valtion kurssisuunnitelmien välityksellä, vaan ne voivat itse suunnitella oman toimintansa suuntalinjat.

Kurssien pituus vaihtelee muutamasta päivästä useampaan vuoteen. Pitkien kurssien pituus on yleensä 1-3 vuotta, ja jotkut kurssit suorittamalla voi saada lukion oppimäärää vastaavat tiedot ja siten myös kelpoisuuden korkeakouluopintoja varten. Monet pitkät kurssit ovat alakohtaisia – musiikki, joukkotiedotusvälineet, terveydenhoito, turismi jne. Jotkut taas ovat johonkin ammattiin valmistelevia, kuten esim. vapaa-ajanohjaajan ja journalistin koulutukset. Lyhyitä kursseja järjestetään monelta eri alueelta ja monelle eri kohderyhmälle.

Kansanopistoissa opetukselle on ominaista prosessikeskeinen pedagogiikka, jossa painotetaan opiskelijoiden aktiivista osallistumista opetukseen esimerkiksi pienemmissä ryhmissä tehtävien teema- ja projektitöiden välityksellä. Koska moni alkaa opiskella kansanopistossa aikuisiässä, on tärkeää, että lähtökohtana pidetään näiden opiskelijoiden tarpeita ja että heidän aikaisemmat kokemuksensa hyödynnetään.

Monien kansanopistojen yhteydessä on asuntola, joten opiskelijat voivat asua opiston asuntolassa opiskeluaikana. Opetus on maksutonta ja opiskelija voi hakea valtion opintotukea opintojen ajaksi.

Valtion varoilla rahoitettu tuki

Folkbildning saa Ruotsissa suuressa määrin tukea valtiolta, maakäräjiltä ja kunnilta. Ruotsin poliittiset puolueet ovat erittäin yksimielisiä siitä, että folkbildningtoimintaa on tuettava valtion varoilla.

Ruotsin valtiopäivät ovat asettaneet toiminnalle kokonaisvaltaiset perusteet. Näiden mukaan folkbildningtoiminnan tehtävät ovat:

- demokratian vahvistaminen ja kehittäminen
- antaa ihmisille mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäntilanteeseensa ja herättää kiinnostus yhteiskunnan kehitykseen vaikuttamiseen
- tasoittaa koulutuskuilut ja parantaa yhteiskunnan koulutus- ja sivistystasoa
- lisätä kiinnostusta kulttuurielämään ja siihen osallistumiseen

Näiden päämäärien pohjalta opintoliitot ja kansanopistot voivat vapaasti itse päättää toimintansa tavoitteista.

Valtiopäivät päättivät vuonna 2006 yksimielisesti maan folkbildningpolitiikan suuntalinjoista jatkossa. Niiden mukaan seitsemän toiminta-aluetta muodostaa perustan valtion kansanopistoille ja opintoliitoille maksamalle tuelle. Näitä ovat panostukset, joilla tuetaan työtä yhteiskunnan yhteisen arvoperustan vaalimisen, monikulttuurisen yhteiskunnan ja demograafisen väestön ikääntymisen asettamien vaatimusten tyydyttämisen sekä elinikäisten oppimismahdollisuuksien turvaamisen hyväksi. Lisäksi korostetaan kulttuuritoiminnan merkitystä, kuten myös toimintarajoitteisten ihmisten tavoitettavuutta. Lopuksi folkbildningtoiminnalle maksettavaa tukea perustellaan opintoliittojen ja kansanopistojen keskuudessa tehtävän kansanterveystyön merkityksellisillä saavutuksilla kestäväen kehityksen ja globaalisen oikeudenmukaisuuden hyväksi.

Folkbildningsrådet

Folkbildningsrådet on neuvosto, joka on saanut Ruotsin hallitukselta ja valtiopäiviltä tehtävän jakaa valtion kansanopistoille ja opintoliitoille myöntämä määräraha näiden kesken. Lisäksi neuvoston tulee seurata ja arvioida folkbildningtoiminnalla saavutettuja tuloksia.

Neuvostossa on kolme jäsentä. Kaikilla näistä on läheinen yhteys opintoliittoihin ja kansanopistoihin. Nämä ovat:

- Folkbildningsförbundet – 9 opintoliiton etujärjestö.
- Rörelsefolk högskolornas intresseorganisation, RIO – joka on niiden 105 kansanopiston etujärjestö, joiden päämiehinä on vapaata sivistystyötä harjoittavia aatteellisia ja muita järjestöjä.
- Sveriges Kommuner och Landsting, SKL – joka edustaa niitä maakäräjiä ja alueita, jotka ovat 43 kansanopiston päämiehiä.

Folkbildning – ajankohtaista tilastotietoa (2008)

Kahdeksan opintoliittoa järjestää vuosittain:

- Noin 285 000 opintokerhoa, joihin osallistuu yhteensä lähes 2 miljoonaa kerholaista.
- Noin 250 000 kulttuuriohjelmaa, joihin osallistuu yli 15 miljoonaa henkeä.

148 kansanopistossa on joka lukukausi:

- Noin 26 500 opiskelijaa pitkällä kursseilla
- Noin 80 000 opiskelijaa lyhyillä kursseilla

Määräraha kansanopistoille ja opintoliitoille vuonna 2008

- Valtiolta: noin 3 miljardia SEK (noin 328 565 000 EUR)
- Maakäräjiltä: noin 800 miljoonaa SEK (noin 82 496 000 EUR)
- Kunnilta: noin 400 miljoonaa SEK (noin 42 517 000 EUR)

Linkit

Lisätietoa saa internetistä:

- Folkbildningsrådet, yleistä tietoa vapaasta sivistystyöstä ja aikuiskasvatuksesta, sisältää tietoa englannin kielellä ja joillakin muilla kielillä:
www.folkbildning.se
- Folkhögskolornas informationstjänst (FIN), kaikkien kansanopistojen kurssivalikoima ja linkit kunkin kansanopiston verkkosivuille:
www.folkhogskola.nu
- Folkbildningsnätet, koko vapaan sivistystyön ja aikuiskasvatusalan kattava digitaalinen konferenssi- ja sähköpostijärjestelmä, jota käytetään mm. joustavaan opiskeluun:
www.folkbildning.net
- Folkbildningsnätetin opetuksen apuvälineet, sisältää linkit verkkosivuille, artikkeleita, opintomateriaalia, projektien kuvauksia, multimediaa ym. elinikäiseen oppimiseen:
www.resurs.folkbildning.net.
- Folkbildningsförbundet, opintoliittojen etujärjestö, sisältää mm. linkit kunkin opintoliiton verkkosivuille:
www.studieforbunden.se
- Rorelsefolkhögskolornas intresseorganisation (RIO), niiden kansanopistojen etujärjestö, joiden päämiehinä on aatteellisia järjestöjä ja muita vapaata sivistystoimintaa harjoittavia järjestöjä:
www.rorelsefolkhogskolor.se
- Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), pääjärjestö niille kansanopistoille, joiden päämiehenä on maakäräjät tai alueellinen viranomainen:
www.skl.se